

שיעורי "היא שיחתי" מיועדים ללומדי הדף היומי המבקשים להעשיר את הלימוד עם "נושא מעניין לקחת הביתה".

הם כוללים נושאים לדיון, פולמוסים, חיזוקים, לקחים, קושיות, הקשרים לפרשת השבוע והמועדים, ועוד ועוד.

מטרת השיעורים לעורר שיח תורני גם לאחר שהלימוד הסתיים. בבית או בעבודה, עם האשה או הילדים, בשבתך בביתך ובלכתך בדרך.

מנחות מ היא שיחתי

נושאים לשיחה ודיון
לקחת מדרך הגמרא אל משעולי החיים

מידות טובות | מדוע חשוב לדון לכף זכות

זאת הסיבה שכל כך חשוב לדון לכף זכות, כפי שמבארים הקדמונים שמי שדן את כולם לכף זכות הרי ממילא הוא רואה סביבו רק צדיקים וחסידים, ומרגיש בושה וכלימה להיות היחיד בעולם שהוא רשע מרושע. אבל מי שדן את כולם לכף חובה "כולם גנבים" "כולם רמאים" "כולם צבועים" הרי הוא רואה סביבו רק רשעים מרושעים, נו, הוא אומר לעצמו, רק אני צריך להיות "כבשה תמימה"?...

הנה, בדף שלנו, אילו בני השוק היו דנים את אותם עשרה בני תורה לכף זכות, הם היו מבינים מכאן שכנראה מותר כלאים בציצית, אבל במקום זאת הם בחרו לדון אותם לחובה ולתמוה איך אנשים הגונים חוטאים בכלאים, ומזה הגיעו לידי מצב שהם מזלזלים באיסור כלאים רח"ל.

מו"ר הגר"ד בעלסקי שליט"א אומר: שני אנשים נכנסו לבית רעהם ביום הכיפורים ומוצאים אותו שהוא באמצע ארוחה דשנה. האחד רואה כאן רשע מרושע, והשני רואה כאן חולה מסוכן...

אנו בוחרים לנו באיזה עולם לחיות!...

פורים | פרסומי ניסא בעשרה או ברוב עם?

מבואר בגמרא שלנו שבשביל לפרסם היתר כלאים בציצית היה צריך לשלוח לשוק "בי עשרה" ומפרסמא למילתא.

לכאורה מבואר כאן ש"פרסום" הוא דוקא בעשרה. ובאמת קריאת המגילה שהיא לפרסום הנס עיקרה דוקא בעשרה. וכמבואר בסנהדרין "אין פרהסיא פחות מעשרה".

[והנה נעמי אמרה לרות "אל תיודעי לאיש עד כלותו לאכול ולשתות", תיבת "לאיש" מנוקדת בקמ"ץ - האיש הידוע, בועז, וכן תרגם התרגום "לא תתפרסמי לגוברא" לשון 'גוברא' מורה דהיינו האיש הידוע בועז,

כוחות הנפש | סכנת ההשפעה הלא-מודעת

הגמרא אומרת שאם יצאו "בי עשרה" קבוצה של עשרה בני תורה עטופים בטלית של פשתן לא יועיל הדבר לפרסם היתר כלאים בציצית, כי "כל שכן דמיתמהו עילון", ופירש רש"י: דאמרי 'אנשים הגונים כאלו ילבשו כלאים?!'...

מבואר כאן שאין חשש שיאמרו לעצמם "כנראה מותר ללבוש כלאים" אלא להיפך פשוטי העם יתמהו ויתפלאו על הנהגתם הנועזת של אותם אנשים הגונים. אבל, בכל זאת, זה יגרום להם בסוף להקל באיסור כלאיים!...

הא כיצד?

כתוב במסכת אבות "הרחק משכן רע, ואל תתחבר לרשע", ולכאורה "הרחק" זה לשון יותר מחמירה מאשר "אל תתחבר", לא די שלא תתחבר אלא תתרחק ממנו. וכן "רע" יותר מחמיר מ"רשע", לא רק "רשע" אלא אפילו רק "רע".

נמצא שהזהירות מהשפעת השכן צריכה להיות הרבה יותר גדולה מהשפעת החבר. מדוע השפעת שכן יותר חמורה מהשפעת החבר, עד צריך להתרחק ממנו אפילו אם אינו רשע אלא רק רע?

כי ההשפעה של שכן היא השפעה בתת-מודע, לא השפעה ישירה, משא"כ ההשפעה של חבר.

אם יש לך חבר רע, אתה מתקומם מולו, מתווכח על זה, מגיע לפיצוצים... כל זה שומר עליך במידה מסויימת, אתה בונה חומות הגנה...

אבל אם יש לך שכן רע, אתה לא מתקומם מולו, אתה לא מתווכח איתו, הרי הוא לא חבר שלך, ואז מה קורה, ההשפעה הרבה יותר איטית, הרבה יותר שקטה, אבל הרבה הרבה יותר עמוקה.

כאשר הם רואים עשרה תלמידי חכמים הולכים עם ציציות פשתן, הם לא מתווכחים איתם, מי הם ומה הם שיפקפקו עליהם, הם רק תמהים לעצמם "אנשים הגונים כאלו לובשים כלאים?!". אבל הם לא שמים לב שבתוך ליבם כבר "נשבר" משהו מחומת ההיבדלות מכלאיים.

כמה גדולה השפעה לא מודעת!

עלון "היא שיחתי" מיסודה של אגודת "לוחמי הדף" בראשות ידידי הרב אהרן צופיוף לחיזוק ועידוד עמידה באתגרי לימוד הדף היומי. מרגיש בודד במערכה? מנסה לעמוד בקצב ולא מצליח? הצטרף אלינו, איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק! להצטרפות לקבוצות השונות של "לוחמי הדף" צור קשר במספר 054-824-9119

דלא שייך לדמותו לדבר שנאסר במנין דאין לו היתר אלא ע"ב"ד הגדול ממנו בחכמה ובמנין, דכיון שטעם האיסור ידוע, אם נתבטל הטעם בטל האיסור ממילא... אבל בנדון זה אין כאן תקנה, אלא ב"ש אוסרין משום גזירה, וכיון דהשתא לא שייכא הך גזירה שרי ממילא. כל זה דקדקתי שלא לאסור לבני הארץ הזאת טלית של פשתן. עכ"ל.

וכך נפסק להלכה ברמ"א בסימן ט וכפי שביאר המשנ"ב שם סקי"ז "דס"ל דעיקר הגזירה לא היה רק שלא יטילו בו תכלת כדי שלא לבוא לידי כלאים אבל לא על חוטי הפשתים וגם **דבזמנינו דליכא תכלת לא שייך כלל הך גזירה** ומש"ה כתב רמ"א בהג"ה דאם אי אפשר בענין אחר יש לסמוך עליהם".

נמצא לפי"ז שגם הנמנעים מלהטיל תכלת משום שחוששים מלעשות שינויים, מכל מקום **עליהם להימנע מכאן ואילך מטלית העשויה פשתן (שנהגו בה תלמידי הגר"א ועוד), משום שכבר אי אפשר לומר "שאינו לנו תכלת ואין לנו היתר כלאים בציצית ולא שייך למגזר כלל"**.

השקפה | מכתב הגרמ"מ שפרן אודות התכלת

כל זה לפי מה ביארנו בגליון הקודם שרבים טובים מצדדים להסכים עם זיהוי התכלת בארגמון כהה קוצים, אלא שהם נזהרים מאד משינויים מפליגים בהנהגת כנסת ישראל, ולשיטתם חזר לכאן איסור טלית פשתן.

והנה, קצת חברים טענו ש"בדיתי לי דברי השקפה מליבי", ולכן הנני להביא כדוגמא ממכתב הגאון הגר"מ שפרן שליט"א:

מה שלא נתקבל בציבור הרחב שומרי תומ"צ קלה כבחמורה ומדקדקין במצוות **אינו משום שיש ערעור על אמיתות התכלת**, אדרבה הראיות שמביאים לזיהוי התכלת המקובל היום כחלזון התכלת שבזמן חז"ל נראין הדברים נכונים שזוהי תכלת של תורה, והדברים משכנעים ומדברים בעד עצמם.

וטעם רוב גדולי ישראל שאינם משתמשים בזה, אינו משום שמפקקים באמיתת העניין אלא משום **שבמאתיים שנה האחרונות נקבע כהרגשה פנימית שלא משנים דברים גם אם מן הדין הי' צריך להנהיגם או לשנותם וזה כהגנה נגד מהרסים המנסים לשנות ולהתאים וכו' ועד כדי כך נקבע עקרון זה שיש כח בדעת תורה זה לעקור דבר מה"ת כמו מצות תכלת הכליל שגם שינוי לטובה רואים חכמי התורה לתחילת פירצה שאחריתה מי ישורנו, **ודבר זה הוא בבחינת יכולים חכמים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה**, ואף שהיו מהגדולים שנהגו בתכלת ראדזין כמו שידוע מהמהרש"ם ועוד הם לא עשו כן אלא לעצמם בצינעא אך לא הנהיגו כן לציבור.**

גם מה שמצינו כמה מנהיגים שהשתנו כמו הכרעת ההלכה בזמני

ולפי"ז קצת צ"ב הלשון 'תתפרסמי', וחזינן דלשון פרסום אינו ברבים דוקא אלא גם ליחיד. ואמר אאמו"ר שליט"א דהרי אפילו עני שבישראל לא יפחות מד' כוסות משום דהוי פרסומי ניסא, ואפילו אם מיסב לבדו, הרי דגם כלפי עצמו מיקרי פרסומי ניסא. והרה"ג דוד ברוך פלג שליט"א ציין לדברי החמד משה (הביאו שעה"צ תרע"ב סקי"ז) דאם לא הדליק נר חנוכה עד שישנו כל בני ביתו יקיץ ב' או ג' מהם וידליק, ומשמע דבעינן עכ"פ ב' ולא סגי באחד למצות פרסומי ניסא, וי"ל].

אמנם לכשתבונן, אדרבה, מבואר כאן בסוגיא שעשרה אינה נחשבת "פרסומא", שהרי אותם עשרה יוצאים אל השוק כך, על מנת לפרסם, הרי **שפרסום שלם לא מספיק לו בעשרה אלא צריך להיות בפני רבים מאד**.

ובאמת מצאנו בהלכות פורים שיש מצוה ללכת לקריאת המגילה בבית הכנסת הגדול ביותר בעיר (אא"כ יש לו מקום תפילה קבוע), ואפילו אם הם חבורה בפני עצמה של מאה איש! [ובאמת תמהתי מדוע לא הולכים בני ירושלים (שאינן להם ביהכ"ס קבוע) לשמוע מגילה אצל ביהמ"ד דגור או דבעלזא וכדומה].

והטעם לזה כתבו הפוסקים משום "ברוב עם הדרת מלך", אבל מסתברא שאין כוונתם מצד זה לחוד דאם כן כך צריך להיות הדין בכל תפילה ותפילה ומה באו להשמיענו בדיני מגילה, אלא הכוונה בהיות שיש כאן מצות פרסומי ניסא א"כ ככל שעושה ברוב עם מהדר המלך בפרסום גדול יותר.

הרי לנו שככל שעושה בפני המון עם נחשב יותר פרסומי ניסא, וזה כמבואר בגמרא שלנו שלא די בפרסום של עשרה אלא צריך לעשות כן בשוקא.

הידעתם | איסור דרבנן שחזר וניעור משנת תשמ"ח ואילך...!

אנו לומדים בדף שלנו על גזירת לבישת טלית פשתן שמא יבוא להתיר כלאים. והנה, כתב הרא"ש בתשובותיו (כלל ב' סי' ח'):

על כן היה אומר ר"ת ז"ל הלובש טלית של פשתן ומברך עליה, ברכה לבטלה היא. וכן נוהגין באשכנז ובצרפת שלא לעשות ציצית של פשתן. **ואני בבואי לארץ הזאת [- ספרד], ראיתי שכולם לובשים טלית של פשתן, ואמר לי לבי, אם תאסור להם טלית של פשתן, תבטל מהם מצות ציצית**, כי אינם נמצאים כל כך טליתות של צמר בארץ הזאת, ואמרתי הנח להם כי נתלים באילן גדול הרב אלפסי שמתירו. ועוד אף לפי ר"ת אין לאסור בזמן הזה, דעיקר טעם האיסור, הוא דילמא אתי למירמי ביה תכלת שהוא עיקר המצוה ובכסות לילה או אם יקרע סדינו הוה ליה כלאים שלא במקום מצוה, **אבל בזמן הזה שאין לנו תכלת ואין לנו היתר כלאים בציצית כלל, לא שייך למגזר כלל**.

עיון | מדוע חששו לחוט תכלת פסולה הרי הוי מתעסק

האחרונים חקרו האם יש "מתעסק" בעבירות, כמו שה"מתעסק" במצווה לא יצא ידי חובתו, כמו מי שנטל אתרוג וסבר שהוא לימון שלא יצא אף אם מצוות אין צריכות כוונה, כמו כן מי שעשה עבירה כמתעסק לא עבר כלל עבירה.

וידועה דעת רעק"א שמתעסק נחשב שעבר עבירה [חז"ל משבת משום מלאכת מחשבת] ואם רואהו חבירו צריך להפרישו.

ולכאורה מהגמרא שלנו יש ראייה גדולה לשיטת רעק"א, שהרי הגמרא הציעה שהגזירה היא משום שמא יטיל חוט תכלת מן הטעימה (שלא נצבעה לשמה) ויעבור על איסור כלאים. ולכאורה, **הרי הוא סובר שזהו חוט תכלת כשרה ואין כאן שום כלאים, ומדוע לא הוי כמתעסק.**

ויש לדחות שכיון שהאיסור איננו בעצם הטלת החוט אלא בלבישת הבגד, הרי לבישת הבגד נעשית בידיעתו, ומה שאינו יודע שיש בתוכה חוט של צמר, זהו אינו מגדיר את המעשה כמעשה של "מתעסק",

שקיעה"ח שבפולין והונגרי' נהגו כשיטת ר"ת בצה"כ ולא נשאו כפים בכל יום ועוד ולפני המלחמה נשתנו המנהגים והפסיקו לנהוג כר"ת בפולין וכן בארה"ב, זה התחיל אחרי מלחמת העולם הראשונה שנעקרו קהלות ונתיישבו מחדש וכן בארה"ב שהתחילו להתייסד קהלות חדשות מלפני קרוב למאתיים שנה כשהתחילה ההגירה הגדולה מרוסיה לארה"ב, כפי שיש לראות שינוי זה בלוחות הישנים שיצאו כל שנה, כל זה לא עשו אלא כשנעשו קהילות חדשות ויסדו מנהגים חדשים, אך קהילות ישראל שנשארו במקומם נזהרו מאוד מהשינויים ותחושת גדולי ישראל האמיתיים - תורה היא וזהו קיום רצונו ית"ש. זה הוא ה"דעת תורה" שעומדת מאחורי העניין של התעלמות כביכול של גדולי ישראל מקיום מ"ע.

עד כאן בנוגע למעשה אבל בוודאי דבר חשוב ויש בזה תועלת גדולה לברר מצוה זו למעשה על כל צדדיו וצידי צדדין כפי שאתם עושים בפרט מצוה שאין לה דורשין ובזכות המצוה המתקיימת ע"י 'ונשלמה פרים שפתינו' נזכה לקיימה בפועל ממש.

עד כאן דברי הגאון הגר"מ שפרן שליט"א.